

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๖

นายสุทธิพร ปทุมเทวาภิบาล

ผู้ร้อง

กระทรวงพลังงาน ที่ ๑

ผู้ถูกร้อง

คณะรัฐมนตรี ที่ ๒

รธน. มาตรา ๓ วรรคสอง และมาตรา ๕๖ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๖ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองกรรมสิทธิ์หรือความเป็นเจ้าของในโครงสร้างหรือโครงข่ายขั้นพื้นฐานของกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของรัฐอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนหรือเพื่อความมั่นคงของรัฐที่มีอยู่เดิม ซึ่งโรงไฟฟ้าหรือแหล่งผลิตไฟฟ้า รวมทั้งระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่เอกชนจัดให้มีขึ้นเป็นทรัพย์สินของเอกชน แม้เอกชนผู้ผลิตไฟฟ้าจะมีสัดส่วนหรือกำลังผลิตไฟฟ้าเกินกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ด แต่สัดส่วนของกำลังผลิตไฟฟ้าก็มีใช้โครงสร้างหรือโครงข่ายขั้นพื้นฐานของกิจการไฟฟ้าตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๖ วรรคสอง นอกจากนี้รัฐยังมีเอกสิทธิ์หรืออำนาจในการควบคุมสั่งการให้เอกชนผลิตไฟฟ้าเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐได้ ไม่ทำให้สัดส่วนความเป็นเจ้าของในโครงสร้างหรือโครงข่ายขั้นพื้นฐานของกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของรัฐลดน้อยลง หรือกระทบต่อความมั่นคงของรัฐแต่อย่างใด

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๖ วรรคสามและวรรคสี่ เป็นบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนกรณีรัฐจัดหรือดำเนินการให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนสำหรับอัตราค่าไฟฟ้าที่เรียกเก็บจากผู้ใช้ไฟฟ้าได้สะท้อนถึงต้นทุนที่แท้จริงและคำนึงถึงผลตอบแทนที่เหมาะสมของการลงทุน เมื่อรัฐมีอุปสรรคทำให้ไม่สามารถก่อสร้างโรงไฟฟ้าให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ไฟฟ้าของประเทศ และการก่อสร้างโรงไฟฟ้าเพื่อทดแทนโรงไฟฟ้าเดิมต้องใช้งบประมาณจำนวนมากซึ่งกระทบต่อหนี้สาธารณะของประเทศ จึงมีความจำเป็นต้องให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการไฟฟ้าเพื่อให้มีพลังงานไฟฟ้าอย่างเพียงพอและทั่วถึง โดยแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยจัดทำตามการพยากรณ์ความต้องการการใช้ไฟฟ้าที่สอดคล้องกับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพื่อให้มีกำลังผลิตไฟฟ้าเพียงพอในอนาคต โดยปัจจัยหลักที่ทำให้ค่าไฟฟ้าสูงขึ้น เกิดจากราคาก๊าซธรรมชาติที่สูงขึ้น มิได้เกิดจากกำลังผลิตไฟฟ้าสำรองที่เกินความต้องการ อัตราค่าไฟฟ้าที่เรียกเก็บจากประชาชนไม่แปรผันโดยตรงกับการเปิดโอกาสให้เอกชนมีส่วนร่วมในการผลิตไฟฟ้าแต่อย่างใด

ดังนั้น การที่รัฐให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตไฟฟ้าไม่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐและมิได้ทำให้มีการเรียกเก็บค่าไฟฟ้าจนเป็นภาระแก่ประชาชนเกินสมควร เป็นการปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องครบถ้วนและสอดคล้องกับหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๖ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ประกอบมาตรา ๓ วรรคสอง

ย่อโดย นางสาวจินต์จุฑา พานิชวงศ์

นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ

หมายเหตุ

มาตรา ๓ วรรคสอง เป็นบททั่วไป ซึ่งให้หน่วยงานของรัฐต้องทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม คำวินิจฉัยได้อ้างถึงด้วย

ส่วนมาตรา ๕๖ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ เป็นประเด็นที่ได้แย้งกัน

นายปฐมพงษ์ คำเขียว
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๕

นางสาวพรพินี ปลุกเจริญ
ผู้อำนวยการสำนักคดี ๒

ว่าที่เรื่อตรี ดิเรก สุขสว่าง
ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี

นายอดิเทพ อุยยะพัฒน์
ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี ตรวจ

นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตรวจ